

Sárika

Évtizedek teltek el azóta, hogy utoljára Pécssett jártunk. Akkoriban épült-szépült, fejlődött ki az Uránvárosnak nevezett városrész. Újdonság volt számunkra az Olimpia étterem, ahova nemcsak kitűnő konyhája, hanem a mindig tiszta, szép környezet, udvarias kiszolgálás miatt is érdemes volt betérni. Mért hangsúlyozom ennyire ezeket a tulajdonságokat? Hiszen ez természetes! Ma. De akkoriban mindez szinte fényűzésnek számított.

Az ebéd és a kényelmes kávézgatás után irány a kerület új áruháza! Nem mintha vásárolni akartunk volna, hanem csak körülnézni, böngészni a nekünk, vidékieknek még szokatlan árubőségben.

Nocsak! Ismerősök. Az egyik pultnál a kiszolgálóban egy régi iskolatársamra ismerek. Ő volt a legnagyobb szájú lány az első elemiben. Örömben azonnal megszólítom. Név, idő, minden stimmel, de rám nem emlékszik. Na persze, akkor is mindig csak magával törődött.

Aztán egy vásárló állít meg. A nővére, Erzsébet volt a legjobb barátnőm. Ugyancsak az elemiben. Jól esik, hogy emlékszik rám. Röptében megtárgyaljuk kivel, mi történt azóta.

Gyerünk tovább, a játék osztályra! A polcoknál sötétkék eladói köpenybe öltözött, karcsú, fiatal nő rakódik: Sárika.

Sárika! Pici kora óta ismerem. Egymás nyakába borulunk.

Valami olyan furcsa... tudom már! Tisztán, érthetően beszél... Pedig amikor utoljára láttam, talán tizenöt-tizenhat volt, még alig lehetett kivenni a szavából, mit akar mondani. Erősen beszédhibás volt. Nem tudom, volt-e egyetlen ép mássalhangzója. Még a nevét is így mondta: Sáli.

– Mi történt veled?

– Elváltam attól a vén disznótól – mondta ki rövid tömörséggel az elmúlt évek lényegét.

A vén disznó? Ki lehetett az a vén disznó? Tudom már!

***

Perec Marcsi jókedvű belevaló lány volt. Elöl hátul minden kívánatos gömbölyűséggel megáldotta a sors. Emellett a beszélőkéje sem volt akármilyen.

Az Isten is boltosnak teremtette.

Szíve vágya hamarosan teljesülhetett, mikor megismerkedett Nolmayer Ferencsel, a magántaxissal. A szende fiút lenyűgözte a lány életvidám természete és hamarosan megtartották az esküvőt. A fiatalasszony egy tojáskereskedőnél dolgozott, férje pedig továbbra is a főtéri taxiállomáson várta az utasokat. Kettőjük iparkodásából hamarosan egy szolid sarokház építésébe kezdtek, amelynek földszintjén Marcsi már megnyithatta az áhított saját fűszerüzletet.

A bolt a külvárosban volt ugyan, ahol már szegényebb a lakosság, de Marcsinál könyvre is lehetett vásárolni. Hó végén az asszony a hitelezésért még pár százalékot rátett a végösszegre, így mindenki jól járt. Mindenest tartott, aki sütött, főzött, takarított és ő maga teljesen az üzletnek szentelhette magát.

Hamarosan megszületett a házaspár gyönyörűséges kislánya: Sarolta, vagyis Sári, Sáríka, ahogyan mindenki becézte.

Reá se volt ideje az asszonynak, a gyerek ellátása is a cselédre maradt. A cselédek pedig jöttek, mentek, mert sok volt a munka, kevés a fizetés. Legtöbbjüket mégis Marcsi asszony rúgta ki. Kit ezért, kit azért.

– Nem vitte ki a két serblit a hálóból– mesélte nagy hangon a boltban – Kimosni se akarta! Azt mondta, az mindenkinek a maga dolga. Én bizony nem azért fizetek, hogy magam csináljam!

A következő lánynál ez volt a kifogás:

– Nem evett kenyeret a rántott húshoz! Micsoda szokás az? Nem bírtam nézni. Meg is mondtam neki: Vagy megeszik ő is

egy szelet kenyeret az ebédhez, vagy kiteszem a szűrét. Inkább elment a finnyás.

Máskor:

– Nem úgy terítette fel a szőnyeget, ahogy én szoktam, aztán azt mondta, azért, hogy szebb legyen. Azt hiszi, jobb az ízlése, mint nekem? Milyen szemtelen cselédek vannak manapság!

Sárikát fürdették, fésülték, öltöztették az egymást váltó cselédlányok, de egyébre aligha maradt idejük, az anyja pedig szinte észre se vette, hogy a világon van. Az apja szerette, kényeztette, de neki is kevés ideje volt, szinte egész nap a volán mellett kellett ülnie, hogy törleszteni tudják az építkezésre felvett hitel esedékes részleteit.

Két év múlva újabb lánykával, Andreával gyarapodott a család. Nőttek a testvérek, már a pici is beszélt, sőt szebben, tisztábban, mint a nővére.

– Egyik szép, a másik okos, dicsekedett az anyjuk.

Sárika göndör, fekete haja makrancosan röpködött finom, fehér pofikája körül, kék szemével olyan ártatlanul nézett a világba, mintha ő lenne a fiatalabb, nem a húgocskája, és szinte jól állt neki a pösze gügyögés. Az anyja azt hitte, hogy buta, vagy éppenséggel a kicsi testvérét utánozza, ezért le-lekent neki pár pofont, ha már nagyon idegesítette a kislány alig érthető beszéde. Nevelés, törődés terén többre nem futotta.

Sári iskolás lett. Szülei még ekkor is alig fogták fel, hogy nagy baj van a lányukkal, hiszen olyan bájosan gügyög! Eleinte az órákon és szünetekben is bátran csacsogott, de mivel a többi gyerek kicsúfolta, egyre ritkábban szólalt meg. Esténként az apja foglalkozott vele, így írni, számolni megtanult, de olvasni csak magában tudott. Bólogatott, vagy a fejét rázta, az igen, vagy a nem helyett. Marcsi jókora csemegekosárral lepte meg a tanítóját minden ünnep alkalmából, így a kislány átvergődött az elemi alsó négy osztályán.

Amikor kitört a háború, Nollmayer Ferenc is megkapta a behívót. Autójával együtt igényt tartott rá a hadsereg.

„Muszka földön lassan jár a posta” – énekelték a rádióban és ez így is volt. Marcsi asszony aggódva várta a híreket, közben az üzlet, a gyerekek, a háztartás, a cseléd gondja között őrlődve egyre szerencsétlenebbnek, védtelenebbnek érezte magát. Nem ő volt az egyetlen asszony, aki ezekben a nehéz időkben támaszra vágyott és azt meg is találta azok között, akik nem voltak még – vagy már – hadra foghatók.

Dezső, akit a kislányok akkoriban Dezső bácsinak szólítottak, – és előrebozsájthatom, hogy idővel ő lépett elő Sárika szóhasználatában „vén disznóvá” – ott lakott a külvárosban, nem messze a fűszerüzlettől, egy olcsó kis albérletben. Magát újságírónak, máskor színházi szakembernek nevezte, olyan alapon, hogy írt egyszer egy cikket a helyi lapba, fiatalabb korában pedig akadt néhány kapcsolata a kóristalányok között. Volt valami járadéka valahonnan, amiből szerényen megélt, de havonta egyszer, mikor megérkezett a pénze, finom ételt, italt vett magának, ...már a helyi kereslethez viszonyítva. Marcsi igyekezett megszerezni az igényes vevő részére a márkás bort, a tőkealmáj konzervet, vagy kaviárt, ami a háborús viszonyok között nem volt csekélység. Az ingyencségek megtárgyalása azt a képet erősítette, hogy a vevő igazán finom úriember. Beszélgetés közben az asszony is elmondta bánatát, gondjait, magányosságát és hamarosan támaszra lelt a finoman öszülő, de még mindig fess férfiben.

Szerette ő a férjét és meg sem fordult a fejében, hogy bármi helytelen lenne ebben a kapcsolatban, hiszen eleinte sokszor Ferenc képét idézte maga elé ölekezés közben. Meg aztán: eleget szenved, dolgozik, valami vigasz neki is jár ebben a rohadt életben! Ha megjött a barátja, lányait kizárta a kopár udvarra játszani ő maga pedig a hálóban tanulta az új figurákat, amikről eddig fogalma se volt és kicsit már unalmas házaselete

után fantasztikus felfedezésnek érzett. Milyen lehet mindez egy fiatalabb partnerrel? Nem. Nem akart ő más szeretőt keresni. Arról ábrándozott, hogy ha Feri Isten segítségével hazakerül, hogyan tudná feltűnés nélkül bevezetni a szeretkezés terén megtapasztalt rejtelmekbe, hogy azért ne világlódjon ki, milyen tanítómestere volt.

Hónapok óta semmi hírt nem kapott a férjéről. Meghalt, vagy elfogták? Az oroszok pedig már Pécs közelében voltak. Annyi mindent lehetett hallani felkoncolásról, erőszakról. Az asszony egyre jobban félt. Ki védi meg cseperedő lánykáival együtt a rátörő katonáktól? Dezső felajánlotta védelmét és a várható ostrom idejére átköltözött Marcsihoz.

Éjszakánként egyre közelebből látszott az ágyúk torkolattüze. Már lőtték a várost. Az asszony félelmében még a szokottnál is szorosabban kapaszkodott a szeretőjébe.

A szomszéd ház tetejét eltalálta egy akna. Eluralkodott rajtuk a rettenet... Fékcsikorgás... egy autó a ház előtt... Itt vannak az oroszok! Már betörtek a házba?

Kivágódott a hálószoza ajtaja.

– Feri!

Az asszony majdnem mozdult, hogy a nyakába ugorjon, de még idejében ráeszmélt, hogy teljesen meztelen és mellette ott lapít a szeretője is.

Feri némán állt. Kezében erőtlenül csüngött a fegyvere... aztán megfordult és kiment az ajtón. Még hallották, hogy odakinn felzúg az autó motorja, aztán csak a becsapódások hangja töltötte be az éjszakát. Marcsi hisztériás zokogása közben mindebből már nem hallott semmit.

Először Dezső tért észre. A ruháit úgy kapkodta magára, mintha az még menthetne a helyzeten. Az asszony sikoltozva sürgette:

– Igyekezz, igyekezz! Eredj haza gyorsan! Lehet, hogy mindjárt visszajön...

Az tenné be a kaput! – villant a férfi agyába – ha visszajön, még utóbb lepuffant mind a kettőnket! Ha kimegyek, akkor meg az oroszok lőnek szitává...Jól nézek ki!

Megpróbált határozott képet vágni:

– Most nem hagyhatlak magadra, megvédlek benneteket bárki ellen – mondta lovagiasan, bár kissé reszkető hangon.

Szerencsére nem volt szükség a védelmére.

Nolmayer Ferenc nem jött vissza, sem akkor, sem soha többé.

Mire hajnalodott az oroszok elfoglalták a várost. A délelőtti órákban már a gyalogság hömpölygött végig az utcákon. Mindenki szörnyülködött, aki ki merte dugni a fejét a lakásából, vagy a pincéből.

– Mennyien vannak? Mint egy gigantikus nyáj, csak mennek, mennek előre... Fáradtan, de megállás nélkül... Ezek ellen akartunk mi harcolni?

A külvárosi boltocska nem csábította a katonákat. Olyan gyorsan elhaladtak mellette, hogy még a kirakata sem tört ki.

Az asszony hetekig sírdogált. Aztán beleszokott az új helyzetbe. Hónapok múlva láttam egyszer a Király utcában. Bement egy üzletbe, nyomában azzal a bizonyos „vén disznóval”, akit Sári emlegetett.

***

A Nolmayer család kiesett a látókörömből. Az egész történet feledésbe merült, mint megannyi pletyka, szóbeszéd, amit az emberek összehordanak.

Most ott, az Uránvárosban, az új áruház pultja mellett mégis ellenállhatatlan vágyat éreztem, hogy a régi ismerősökről érdeklődjek.

– Anyukád hogy van?

– Mit tudom én! Nem is érdekel – bukott ki Sáriból a válasz – Ezt tette, ezt tette velem! Csak a húgomat ajnározta.

Kitanított, engem meg hozzáadott ahhoz a disznóhoz, a volt szeretőjéhez, hogy megszabaduljon tőle és rám se legyen tovább gondja. Képzelheted, min mentem keresztül! Úgy tartott, mint egy rabszolgát. Nem volt elég, amiket velem tett, a végén futtatni akart, hogy megkeressem a pénzt az ellátásomra... Akkor megszöktem. Aztán megtudtam, hogy van olyan iskola, ahol megtaníthatnak beszélni. Nagyon akartam és látod, hallod... sikerült. Megszabadultam és végre boldog vagyok.